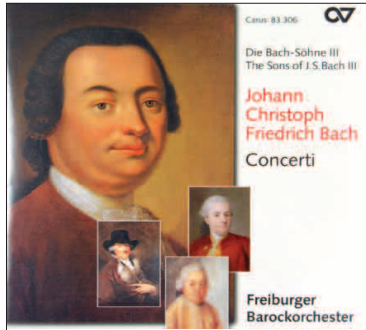

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

**Het blijft in de familie
Johann Christoph
Friedrich Bach**

Al een hele tijd werkt het steengoede Freiburger Barockorchester onder de leiding van Gottfried von der Goltz aan een reeks over de zonen Bach. We beluisterden dan ook met veel plezier twee sinfonia's en een concerto grosso van de hand van Johann Christoph Friedrich Bach (1732-1795). Dit zestiende kind en negende zoon van Johann Sebastian Bach leerde het vak meteen van zijn beroemde vader en was net als drie van zijn broers ook actief als componist. Bijna een halve eeuw lang woonde hij in het bescheiden Nedersaksische Bückeburg, ten westen van Hannover, waar hij aan het plaatselijke hof de functie van Konzertmeister bekleedde en vandaar ook in de geschiedenis bekend staat als de 'Bückeburger Bach'. Hij over-

leed er in 1795 aan de gevolgen van een longontsteking. De drie composities die Von der Goltz hier bundelt, kwamen tot stand na Mozarts dood in 1791. Dat betekent eigenlijk dat deze Bach niet langer behoort tot de zogeheten voorklassieken, maar eigenlijk al volop de brug slaat naar de klassieke muziek. De laatste jaren van Johann Christophs leven waren trouwens een hoogst vruchtbare periode. Die late nabloei kwam na een zware dip op het einde van de jaren 1780 als gevolg van huishoudelijke problemen en van het overlijden van zijn oudere broer en mentor Carl Philipp Emanuel. De warme steun die Johann Christoph Friedrich Bach genoot van de jonge en muzikminnende vorstin Juliane hielp hem door zijn depressie. De *Konzertmeister* schreef tussen 1792 en 1795 een dozijn *sinfonia's* en dubbelconcerten. De meeste daarvan zijn amper bekend, omdat ze niet in druk werden gegeven en later door oorlogsomstandigheden verspreid raakten. Zo bevond zich het manuscript van de eerste *sinfonia à 8* op deze cd nog tot de jaren 1960 in Moskou. Het is een werk dat makkelijk naast composities van Haydn zou kunnen standhouden. Hetzelfde geldt voor de derde *sinfonia*. Tussen beide in bevindt zich een wondermooi concert in Es-dur van grootse allure. Johann Christoph Friedrich noemde het een *concerto grosso*, maar het heeft in het geheel niets meer gemeen met

CD KLASSIEK

**Cello en piano
Sergej Rachmaninov**

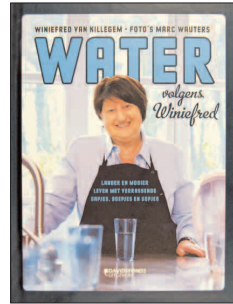

De grote Russische componist Den fabelachtige pianist Sergej Rachmaninov (1873-1943) schreef ook knappe koor- en kamermuziek. Als we een opname beluisteren van zijn orthodoxe vespers, beseffen we snel dat deze componist veel meer in zijn mars had dan grootse virtuositeit aan het klavier. Hetzelfde geldt voor deze composities waarin de cello in het zonnetje staat. Daarom is het wat zonderling dat de duo's voor cello en piano op deze cd nooit heel populair zijn geworden, of beter gezegd, duidelijk niet de populariteit haalden van zijn magistrale pianoconcerto's. Het begint met de korte werkjes van opus 2, een jeugdwerk van omstreeks 1890, dat Rachmaninov nog componeerde aan het conser-

vatorium van Moskou. We merken meteen dat de jonge artiest er eigenzinnige ideeën op nahield. Hoofdmoot van de opname is de prachtige vierdelige cellosonate in G klein uit 1901, eigenlijk al het eindpunt van Rachmaninovs kamermuziekwerken.

Wondermooie melodieën kenmerken de sonate die met grote gevoeligheid wordt gespeeld door de Litouwse cellist David Geringas en pianist Ian Fountain. Fraaie muziek, waarin de componist alle facetten van zijn scheppingsdrang aan bod laat komen. Nochtans is de sonate voor ondergetekende niet het hoogtepunt van deze opmerkelijke cd. Ik kan me vergissen, maar het zijn vooral de transcripties van Rachmaninovs vocale composities die de luisteraar zullen verbazen. De drie liederen van opus 4 en opus 21 heeft Geringas zelf gearrangeerd. Perfect uitgebalanceerd tussen gevoel en rede, tonen ze in volle schoonheid de volwassen stijl van de componist. Luister maar eens naar het gedragen *In de stilte van de nacht* (opus 4, nummer 3). De zoete klank van de cello past zo goed bij het toch romantische temperament van Rachmaninov, dat het haast zonde is dat de man niet meer componeerde voor dit schitterende instrument. (JC)

Sergej Rachmaninov, *Works for Cello and Piano*, door David Geringas (cello) en Ian Fountain (piano), Hänssler Classic, CD93.245, 21,15 euro.

BOEK KOKEN

**Sapjes en sopjes
Winiefred Van Killegem**

De Oost-Vlaamse Winiefred Van Killegem kreeg de liefde voor kruiden en groenten mee van haar grootmoeder en deelt die passie dan ook al jaren met het grote publiek via televisieoptrijns, voordrachten en een tiental boeken. Haar recentste boek gaat over water, in alle mogelijke vormen: van voetbad

tot thee, van soep tot siroop. „Water is onmisbaar voor ons lichaam, dat trouwens grotendeels uit water bestaat”, stelt Van Killegem. „Het is dan toch vreemd dat iedereen vandaag op zijn voeding let, maar zo weinig aandacht besteedt aan water.” Een rozemarijnbad voor meer energie, een ananas- en pompelmoesdrankje tegen de cellulitis of citroenmelissethee tegen spijsverteringsproblemen — Winiefred Van Killegem is een kenner op het vlak van kruiden en weet ze ook origineel te verwerken. Of haar remedies echt werken, weet je natuurlijk nooit, maar in elk geval kan het geen kwaad om ze te proberen.

Vooraf in het hoofdstuk over soep is water volgens Van Killegem ook culinair interessant. De fluwelige bonensoep die je kunt eten ter vervanging van vlees, de kerriesoep die de lever zou activeren en de witloofsoep met appel — het zijn eenvoudige maar ook bijzondere

recepten.

Erg jammer is dat Van Killegem zich ditmaal wel erg nadrukkelijk laat sponsoren. Meermaals vermeldt ze dat zij meestal water drinkt dat is gefilterd in een kan van een bepaald merk. Tot daar aan toe wellicht voor vele lezers, maar op de laatste pagina prijkt dan ook nog eens een advertentie voor datzelfde merk. Het maakt deze kruidenvrouw toch iets minder authentiek. (JVH)

Winiefred Van Killegem, *Water volgens Winiefred. Langer en mooier leven met verrassende sapjes, soepjes en sopjes*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 135 blz., 17,50 euro, ISBN 978 90 5826 705 4.

BOEK GESCHIEDENIS

**Taalstrijd in België
Els Witte
& Harry Van Velthoven**

Over de ontwikkeling van de taalgemeenschappen en de gewesten in België werd al veel geschreven. Dit boek plaatst de 'taalstrijd' in een breed historisch perspectief, vanaf de achttiende eeuw tot nu. Het begon met de bescherming van een verdrukke taal, met name het Nederlands, tegen het overheersende Frans. In plaats van tot volwaardige tweetaligheid te komen, evolueerde België echter naar een talige gebied en naar een federale staat.

Pas na de Tweede Wereldoorlog verloor het Frans zijn status als nationale eenheidstaal. De auteurs koppelen het hele proces aan democratisering en aan grotere politieke participatie. Els Witte en Harry Van Velthoven, professoren aan de VUB, doen het

verhaal nauwgezet uit de doeken. Discussie blijft mogelijk. Zo stellen ze dat de Kerk eertijds een dubbelzinnige rol speelde in de ontvoogding van Vlaanderen. De nadruk op en de ontwikkeling van de Vlaamse, katholieke cultuur door geestelijken was volgens hen een duidelijke reactie op het Franstalige, republikeinse denken. (EDS)

Els Witte & Harry Van Velthoven, *Strijden om taal. De Belgische taalkwestie in historisch perspectief*, Pelckmans, Kapellen, 2010, 240 blz., 19,75 euro, ISBN 978 90 289 5622 3.

BOEK SPIRITUALITEIT

**Leren bidden
Enzo Bianchi**

De Italiaanse monnik en geestelijke schrijver Enzo Bianchi is in de katholieke wereld een gezaghebbende figuur. In Bose, bij Turijn, stichtte hij een oecumenische gemeenschap en hij ijvert voor de herontdekking van de gebedspraktijk van de lectio divina.

Eerst vraagt Bianchi zich af wat gebed precies is. De grond van zijn benadering is Bijbels. Bidden is dus vóór alles luisteren. Vervolgens geeft Bianchi aanwijzingen over hoe te bidden. Opnieuw is de Schrift het leerboek. Zeven uitspraken uit het evangelie tonen

hoe we ons gebed kunnen afstemmen op dat van Jezus. Het boek bevat vele inzichten die ons gebed, hoe schamel ook, kunnen voeden: „Wat we met ons gebed pogen te bereiken, is Gods wil te doen en niet omgekeerd, dat God onze wil doet. Het zijn integendeel de gaven die God ons in het gebed schenkt die ons omvormen en ons op dezelfde golflengte brengen met zijn wil.”

Heel interessant vonden wij de analyses van de hedendaagse gebedscultuur. Zo stelt Bianchi vast dat het gemeenschappelijk gebed, zoals beleefd in abdijen of in Taizé, de voorbije jaren aan belangstelling won. Voor velen is dat de plaats waar ze (leren) bidden. Toch bedreigen allerlei ontwikkelingen, zoals een opkomend fundamentalisme of een te grote nadruk op het individu, een gezond gebedsleven.

Bianchi's kracht is dat hij de oudste tradities van de Schrift en de kerkvaders kan rijmen met een blik op de wereld van vandaag, met al zijn goed en kwaad. De moeilijkheden en de bezwaren tegen het bidden gaat de monnik niet uit de weg. Hij hamert op het belang van het leren bidden voor de overdracht van het geloof: „Het gebed is voor de gelovige het kader bij uitstek waarin hij, in ge-

loof, tot een authentieke ervaring van kennis van de Heer kan komen.”

Niet toevallig begint het boek met twee citaten van de onlangs overleden trappist André Louf en van de kluisenaar Gabriel Bunge, twee geestelijke meesters in wier gezelschap Enzo Bianchi perfect past. (EDS)

Enzo Bianchi, *Waarom bidden, hoe bidden?*, Lannoo, Tielt, 2010, 128 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 2099 246 5.